Norges vassdrags- og energidirektorat

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 DEP

0032 OSLO

Vår dato: 15.11.2021
Vår ref.: 202113271-6
Arkiv: 008
Deres dato: 13.08.2021
Deres ref.: 21/4396

Saksbehandler:
Ole Henrik Olsen

Høringssvar fra NVE - Forslag om endringer i sameloven (samelovens språkregler)

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser til Kommunal- og moderniseringsdepartementets (KMD) høring om forslag til endringer i samelovens språkregler, datert 13.08.2021.

NVE er et offentlig organ som tar avgjørelser som påvirker samiske interesser, og som etter forslaget vil ha plikt til å gi skriftlig svar på samisk. NVE er enig i at en slik endring i sameloven vil bidra til at samiske språkbrukere i større grad kan benytte eget morsmål i kontakten med det offentlige. Dette kan gjøre terskelen for å ta kontakt med NVE lavere, og bidra til å øke kvaliteten på våre vedtak.

NVE ser imidlertid noen utfordringer ved forslaget. Vi mener det kan være behov for presiseringer av hva som menes med «skriftlig svar». Vi ønsker også å peke på noen konsekvenser av forslaget.

Behov for presisering av hva som menes med «skriftlig svar»

Det fremstår for NVE som uklart hva som menes med «skriftlig svar» etter bestemmelsen. Enkelte skriftlige henvendelser til det offentlige kan svares ut i form av skriftlig veiledning. Andre henvendelser til det offentlige svares derimot med et enkeltvedtak. Høringssvar er et eksempel på en type skriftlig henvendelse som i seg selv ikke fører til et enkeltvedtak, men som svares ut i saksbehandlingen.

I de tilfellene hvor en henvendelse besvares med et enkeltvedtak, oppstår det spørsmål om et statlig forvaltningsorgan også vil ha en plikt til å fatte vedtak på samisk, eventuelt om vedtak må fattes på både norsk og samisk. NVE kan ikke se at dette spørsmålet er diskutert i forslaget.

Dersom kravet til oversettelse også omfatter enkeltvedtak, vil det etter NVEs syn kunne føre til tolkningstvil, og i ytterste konsekvens motstrid, mellom to ellers likestilte vedtak. Et vedtak inneholder rettslig bindende rettigheter og plikter fra det tidspunktet det fattes. Det stilles derfor høye krav til presisjon i hvordan vedtaket er formulert, slik at vedtaket får de virkningene som er ment. NVE ber departementet vurdere behovet for regler som løser eventuell motstrid eller tolkningstvil i slike situasjoner, dersom det er slik at plikten til å oversette til samisk også gjelder for enkeltvedtak.

NVE legger til grunn at retten til skriftlig svar på samisk ikke omfatter saksforberedende dokumenter, slik som for eksempel *Bakgrunn for vedtak* i konsesjonssaker etter energi- og vassdragslovgivningen. Dette er etter vårt syn dokumenter som kan oversettes dersom det er et konkret behov for det i den enkelte sak.

Høringsforslaget vil medføre lengre saksbehandlingstid og økt ressursbruk til oversettelse

NVE mottar i dag få henvendelser på samisk. NVE har imidlertid erfaringer fra enkeltsaker der saksdokumenter har blitt oversatt til samisk. For eksempel ble flere dokumenter i forbindelse med meldingen for Davvi vindkraftverk oversatt til nordsamisk, blant annet på grunn av tiltakets omfang og plassering i et område med stor andel samiskspråklig befolkning.

NVEs erfaring er at oversettelser til og fra samisk fører til økt saksbehandlingstid, og krever ressurser både i og utenfor NVE. Oversettelsen må nødvendigvis skje etter at dokumentet er ferdigstilt i NVE. NVEs veiledning og vedtak varierer i omfang, og spenner seg fra enkle e-poster til vedtak med begrunnelse på flere hundre sider. Tidsbruken for oversettelse vil, avhengig av hvordan «skriftlig svar» skal forstås, derfor også variere.

I saken om Davvi vindkraftverk opplevde NVE særlige utfordringer i forbindelse med oversettingen av tekniske begreper. NVE har manglende mulighet til å kvalitetssikre oversettelsen av blant annet tekniske og juridiske begreper. Tekster i dokumenter som NVE utarbeider på norsk blir rutinemessig kvalitetssikret på flere nivåer i NVE før ekspedering. Disse interne prosedyrene vil være vanskeligere å gjennomføre for samiske oversettelser, som i stor grad da vil være avhengig av oversetterens forståelse av den norske teksten.

NVE vil påpeke at en slik endring vil medføre lengre saksbehandlingstid og økt ressursbruk til oversettelse i vindkraft-, vannkraft- og kraftledningssaker, veiledning om naturfare, arealplanlegging og sikringstiltak, m.m. Dette gjør det etter vår mening desto viktigere at lovforslaget i større grad beskriver hvilke saker retten til skriftlig svar på samisk skal gjelde. Det må også påregnes at det vil ta noe lengre tid å få et skriftlig svar på samisk enn norsk, i alle fall i en overgangsperiode etter at reglene blir ikraftsatt.

NVE er positive til forslagene om rekruttering av samiskspråklig personell og etter- og videreutdanning

NVE er positive til endringsforslagene i §§ 3-7 og 3-14. Etter NVEs mening er det positivt at kunnskapen om samisk språk økes, både gjennom å legge til rette for dette ved rekruttering ved nye ansatte, og tilrettelegging av etter- og videreutdanning for eksisterende ansatte. NVE ser det ikke som realistisk at etter- og videreutdanning i seg selv er tilstrekkelig for at saksbehandlere selv skal kunne oversette dokumenter til samisk, men heller at det blir som et supplement til behovet for oversettere.

Med hilsen

Christine Elisabeth Kiste
direktør

Elisabeth Bruusgaard
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Olje- og energidepartementet